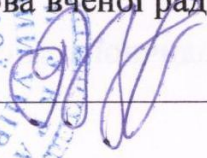

Міністерство освіти і науки України
Бердянський економіко-гуманітарний коледж
Бердянського державного педагогічного університету

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 10
«31» березня 2016 р.
Голова вченої ради, ректор

В.А. Зарва

ПРОГРАМА
вступного екзамену з дисципліни
«Українська мова»

Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність,
017 Фізична культура і спорт

Бердянськ, 2016 р.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст навчальних дисциплін	5
3. Критерії оцінювання	8
4. Список рекомендованої література	10

1. Пояснювальна записка

Досконале володіння державною мовою – важлива умова формування *особистості майбутнього молодшого спеціаліста, становлення його світогляду, запорука професійної кар'єри, передоснова фахової компетенції.* Тому й закономірно, що в новій «Концепції мовної освіти 12-річної школи» пріоритетним є розуміння лінгводидактичного процесу у загальноосвітній школі в цілому та у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації зокрема як створення умов для формування мовної особистості, «яка володіє виражальними засобами рідної мови, усіма її видами, типами, стилями й найважливішими жанрами, акумульованими в ній духовними скарбами, уміє орієнтуватися в потоці різноманітної інформації і спроможна вільно, у неповторній мовленнєвій формі виражати власну позицію патріота і громадянина щодо певних життєвих явищ». Ось чому система професійної підготовки молодших спеціалістів у вищих закладах освіти I-II рівнів акредитації передбачає не лише засвоєння майбутніми фахівцями певного обсягу професійних знань, а й володіння знаннями із загальноосвітніх предметів, серед яких українська мова посідає особливе місце, а іспит з української мови є обов'язковим випробуванням під час вступу й до Бердянського економіко-гуманітарного коледжу БДПУ, що дає змогу виявити не тільки рівень орфографічних, граматичних чи то пунктуаційних можливостей абітурієнта, а й його загальний розвиток.

Під час вступу до БЕГК БДПУ абітурієнти на базі 9 класів складають вступний екзамен з української мови (письмово) *у формі тестування.*

Для оцінки знань абітурієнтів з української мови предметною комісією соціально-гуманітарних дисциплін розроблені тестові завдання з урахуванням чинних програм з української мови для 5–11 класів.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з української мови:

1. Одиниці мови: основні звуки мовлення, значущі частини слова, слово, словосполучення, речення, складне синтаксичне ціле.

2. Основні норми української літературної вимови. Знаки письма. Складні випадки правопису ненаголошених голосних, м'якого знака, апострофа. Стилiстичні засоби фонетики.

3. Морфологічна будова слова. Основні орфограми в коренях, префіксах та суфіксах. Творення слів. Стилiстичні засоби словотвору.

4. Власне українські слова. Синонімічне багатство мови. Складні випадки слововживання. Роль фразеологізмів у мовленні. Стилiстичні засоби лексикології та фразеології.

5. Система частин мови, спільне й відмінне в них. Складні випадки правопису різних частин мови. Стилiстичні засоби морфології.

6. Найважливіші відомості з синтаксису і пунктуації: словосполучення і речення, синтаксичні зв'язки в них, граматична основа речення. Види простих речень, члени речення, види складних речень. Основні пунктограми у простому і складному реченнях, при прямій мові і діалозі. Стилiстичні засоби синтаксису.

2. Зміст навчальних дисциплін

1. Лексикологія. Фразеологія. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

2. Фонетика і правопис. Загальні питання правопису

Поняття літературної української мови як унормованої форми загальнонародної мови. Види мовних норм. Фонетичний, морфологічний, диференційний, традиційний принципи українського правопису. Правила переносу частин слова.

Правопис голосних

Правопис ненаголошених голосних у коренях слів. Чергування голосних: *і* з іншими голосними; *е* з *о* після шиплячих та *й*; *е* з *и* та *о* з *а* в окремих дієслівних основах.

Правопис приголосних

Чергування приголосних при словозміні та словотворенні: *з, к, х* із *ж, ч, ш* (так зване перше перехідне пом'якшення); *з, к, х* із *з, ц, с* перед *і* (так зване друге перехідне пом'якшення); *з, ж, з, к, ч, ц, х, ш, с* перед суфіксами *-ськ(ий), -ств(о)*. Зміни приголосних при творенні іменників з суфіксом *-ин(а)*, при творенні вищого ступеня порівняння прикметників та прислівників. Давні чергування приголосних при словозміні у дієслівних формах.

Написання найуживаніших префіксів: *-пре, -при, -пере, пред-, при-, з-, с-, роз-без-, від-, об-*. Голосні у префіксах іншомовного походження (*дез-, дис-, диз-, анти-, деци-, де-, ре-* тощо).

Написання найуживаніших суфіксів: іменникових (*-еньк, -оньк, -ичок, -ечок, -ин(а) тощо*); прикметникових (*-ин, -ичн(ий), -ічн(ий), -їчн(ий), -ов, -ев, -єв, -ів, -їв тощ*); дієслівних (*-ува- (-юва-), -ова- (-йова-)* та *-ир-*).

Вживання м'якого знака і апострофа

Вживання апострофа після *б, п, в, м, ф, р, к*; після префікса та першої частини складного слова.

Вживання м'якого знака після *д, т, з, с, л, н, ц*; в дієслівних закінченнях третьої особи однини та множини теперішнього часу дійсного способу і в дієсловах наказового способу; після м'якого приголосного перед *о* в середині складу; у буквосполученнях *-льц-, -льч-, -ньц-, -ньч-, -сьц-, -сьч-* тощо. М'який знак у присвійних та відносних прикметниках.

Подвоєння, подовження приголосних; спрощення в групах приголосних

Фонетично-морфологічні умови подовження, подвоєння та спрощення приголосних. Передача на письмі подовженої вимови приголосних *д, т, з, с, ц, л, н, ж, ч, ш*. Подвоєння літер внаслідок збігу на межі значущих частин слова.

Написання *nn* у прикметниках і похідних словах.

Спростення у вимові та на письмі груп приголосних: *стн, стл, скн, зкн, шчк, стц, стч, стськ, нтськ, нтств*.

Правопис слів іншомовного походження

Вживання *и, і, ї* та *е, є* у загальних та власних назвах.

Подовження та подвоєння приголосних у словах іншомовного походження.

Особливості вживання м'якого знака та апострофа в іншомовних словах.

Правопис *е, є, и, і, ї* у російських та інших слов'янських прізвищах і географічних назвах.

Вживання великої літери

Вживання великої літери у словосполученнях для називання та означення вітчизняних, міжнародних, іноземних установ і організацій, об'єднань, спілок, установ, закладів; посад, наукових і почесних звань; державних, міжнародних та релігійних свят, знаменних дат, історичних подій; почесних відзнак, нагород; найважливіших релігійних понять.

Написання з великої літери присвійних прикметників на *-ів (-ов, -ев)*, з малої – відносних прикметників на *-ськ(ий)*.

Мала літера у прикметниках на *-ів, -ов, -ев*, що входять до складу фразеологізмів або наукових термінів.

Милозвучність мови (оглядово)

Основні закони милозвучності української мови: уникання не виправданого збігу голосних та важкого для вимови збігу приголосних..

Фонетичні засоби милозвучності мови: чергування *у - в* та *і - ї*; додавання або відкидання голосних звуків на межі значущих частин слова, до (від) часток, прийменників тощо.

Деякі художні засоби милозвучності мови: уникання тавтології однакових чи близьких за вимовою звуків, римування слів у прозі, немилословних збігів звуків на межі слів тощо.

3. Морфологія і правопис

Будова слова і правопис

Прості, складні і складені слова. Творення (оглядово) і правопис складних слів: складні іменники, складні прикметники, складні та складені числівники, відчислівникові складні слова. Написання складноскорочених слів і графічних скорочень.

Іменник

Іменник як частина мови. Закінчення іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини та множини. Правопис іменників III відміни в орудному відмінку однини. Відмінювання множинних іменників. Невідмінювані іменники. Особливості кличного відмінка іменників.

Прикметник

Прикметник як частина мови. Відмінкові закінчення прикметників. Правопис *и* та *і* в закінченнях прикметників. Творення і правопис присвійних прикметників.

Займенник

Займенник як частина мови. Відмінювання і правопис займенників.

Числівник

Числівник як частина мови. Особливості відмінювання кількісних і порядкових числівників. Узгодження числівників з іменниками.

Дієслово

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; форми дієслова (неозначена форма, дієслівні форми на -но, -то, дієприкметник, дієприслівник) та їх морфологічні особливості; особливості дієвідмінювання.

Прислівник

Прислівник як частина мови. Правопис складних і складених прислівників.

Службові частини мови та вигук

Прийменник, сполучник, частка як частини мови. Правопис найуживаніших прийменників, сполучників, часток (найскладніші випадки). Написання частки *не* з різними частинами мови. Найскладніші випадки правопису вигуків.

4. Синтаксис і пунктуація

Загальні відомості про речення

Речення як структурна синтаксична одиниця. Класифікаційні ознаки простих та складних речень (огляд-повторення).

Пунктуація простого речення

Тире в простому неускладненому реченні. Розділові знаки між однорідними членами речення. Узагальнюючі слова і розділові знаки при них. Відокремлення уточнюючих членів речення. Відокремлення додатків, обставин, означень, прикладок. Відокремлення слів, синтаксично не пов'язаних з членами речення (звертання, вставні й вставлені слова, слова-речення, вигуки).

Пунктуація складного речення

Кома в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Інші розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Порівняльні звороти, розділові знаки в них. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні.

Розділові знаки в реченнях з різними видами зв'язків. Пряма мова і розділові знаки при ній.

5. Повторення вивченого та систематизація набутих знань

Знання мовних норм різних рівнів. Елементи фонетичного, словотворчого, морфологічного аналізів слова. Синтаксичний розбір речення.

3. Критерії оцінювання

У процесі підготовки до вступних іспитів з української мови рекомендуємо використовувати такі види робіт: редагування (орфографічні, пунктуаційні тощо); тематичні тестування (із закритими та відкритими тестовими завданнями); словникові, творчі, відновлювальні, попереджувальні диктанти; коментування мовних явищ з обов'язковими посиланнями на правила, мовні норми; словникові роботи, що передбачають ведення словників та систематичні звернення до орфографічних, двомовних словників, словників із слововживання та слів іншомовного походження; завдання з проблемними елементами, побудованими за принципом «здивування – пошук – відкриття» (наприклад, вправи «з ключем»); робота з підручниками, посібниками, таблицями, схемами та ілюстративним матеріалом, переклади з російської мови тощо.

Вступний екзамен з української мови проводиться у письмовій формі. Час на виконання екзаменаційної роботи – 2 академічні години.

Кожний варіант тестів містить: 30 завдань, які охоплюють відомості з орфографії та пунктуації. Кожне завдання з української мови містить чотири варіанти відповідей, позначених літерами А, Б, В, Г. Абітурієнти мають вибрати один правильний варіант і позначити відповідну літеру на Листі тестування. Розв'язання тестових завдань з української мови вимагає від абітурієнтів не тільки базових знань з усіх розділів українського правопису, синтаксису та пунктуації, але й вміння логічно мислити, застосовувати знання з цих розділів при пунктуаційному оформленні усіх типів речень.

Абітурієнт під час роботи над тестовими завданнями може робити записи на чернетці, перевірка яких екзаменаторами не передбачається. Екзаменатори перевіряють лише вірність вписаних відповідей у вигляді літер А, Б, В, Г для української мови у виданих кожному абітурієнтові бланку відповідей.

- Якщо у бланк відповідей не вписана жодна з літер, то абітурієнт отримує нуль балів.
- Якщо вписані більше, ніж одна з літер на місце відповіді одного завдання, то виставляється нуль балів.
- Якщо відмічені літерами дві відповіді, але одна з них ретельно закреслена, а друга чітко наведена і відмічає вірну, відповідь, то така відповідь зараховується.

Критерії оцінювання тестових завдань

Бали	З вибілковими відповідями	Із конструйованими відповідями
1	2	3
1	Кількість неправильних відповідей сягає 8 і більше	Абітурієнт правильно відповідає лише на 1-2 елементарні питання.
2	7 неправильних відповідей	Абітурієнт спроможний правильно відповісти лише на деякі із запропонованих питань. Відповіді не досконалі.
3	6 неправильних відповідей	Відповіді абітурієнта містять велику кількість помилок і засвідчують, що

		більша частина матеріалу не засвоєна.
4	5 неправильних відповідей, решта правильні	Кількість правильних відповідей сягає за половину їхньої загальної кількості, проте відповіді недостатньо усвідомлені, неповні, низької якості (5/0, 4/2, 3/4).
5	4 неправильні відповіді, решта правильні	Кількість правильних відповідей сягає більшість, проте кількість неправильних неповних відповідей значна. Зокрема й тих, що стосуються визначення теми та основної думки (4/0, 3/2, 2/4).
6	3 неправильні відповіді, решта правильні	Абітурієнт в основному правильно розуміє засвоєне, зокрема визначає тему й основну думку, проте трапляються непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (3/0, 2/2, 1/4).
7	2 неправильні відповіді, решта правильні	Абітурієнт здебільшого правильно і в основному повно відповідає на питання, хоч помилки трапляються (2/0, 1/2).
8	Усі відповіді, за винятком однієї, правильні	Абітурієнт правильно і повно відповідає на питання, допускаючи поодинокі огріхи, в основному правильно оцінює поставлену проблему згідно із загальновідомими критеріями.
9	Усі відповіді правильні	Абітурієнт правильно і повно відповідає на питання, правильно оцінює поставлену проблему, повторюючи загальноприйняті аргументи.
10	Усі відповіді правильні	Абітурієнт правильно і повно відповідає на питання, правильно оцінює поставлену проблему, виявляючи елементи особистісного ставлення до засвоєного матеріалу.
11	Усі відповіді правильні	Абітурієнт правильно і повно відповідає на питання, правильно оцінює поставлену проблему, засвідчуючи глибоке розуміння матеріалу, виявляє аргументоване особистісне ставлення до неї.
12	Усі відповіді правильні	Абітурієнт правильно і повно

		<p>відповідає на питання, правильно оцінює поставлену проблему в розгорнутій, аргументованій формі, виявляє особистісне ставлення, що розходиться із загальноприйнятим, пропонує нестандартне її розв'язання.</p>
--	--	---

4. Список рекомендованої літератури

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. — К.: Видавничий центр «Академія», 2004. — 344 с.
2. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. — К.: Вища школа, 2003. — 462 с.
3. Лобода В.В., Скуратівський Л.П. Українська мова в таблицях: Довідник. — К.: Вища школа, 1993. — 239 с.
4. Методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу навчальної дисципліни «Ділова українська мова у державному управлінні» / Укладачі: Плотницька І.М., Калашнікова С.А., Манак А.Ф. — К.: Міленіум, 2003. — 58 с.
5. Мозговий В.І., Семенова Л.П., Лазарева Л.К. Ділова мова у таблицях. — Донецьк: РВ ДонНТУ, 2003. — 106 с.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. — К.: Знання, 2006. — 291 с.
7. Посібник з теорії і практики ділової української мови / Укладач: Антонюк Т.М. — Чернівці: 2000. — 57 с.
8. Шевелева Л.А. Український правопис у таблицях: Правила, винятки, приклади, коментарі / за ред. проф. А.О. Свашенко. — Харків: Світ дитинства, 1996. — 56 с.
9. Шевчук С.В. Службове листування. Довідник. — К.: ЛІТЕРА, 1999.
10. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. -К.: Освіта, 2008 — 254с.

Словники

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. — 896 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. — 1736 с.
3. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. — К., 2001.
4. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. — К., 1995.
5. Гринчишин Д.Г. та ін. Словник-довідник з культури української мови. — Львів: Фенікс, 1996.
6. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. -К., 1986. 2-ге вид., перероб. і доп. — К., 2000.
7. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. — К.: Рад. шк., 1986. — 222 с.

8. Економічний словник-довідник / За ред. С.В. Мочерного. — К.: Femina, 1995.
9. Івченко А. Тлумачний словник української мови. -Харків: Фоліо, 2001.
10. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65тис. слів/ С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт. — К.: Довіра, 1996. — 797 с.
11. Пустовіт Й.О. та ін. Словник іншомовних слів. — К.: Довіра, 2000. — 635 с.
12. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки. — К.: Наук, думка, 1994.
13. Словник синонімів української мови: У 2-х томах / Редкол. А.А. Бурячок та ін. — К.: Наукова думка, 2000.
14. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М. Білоноженко та ін. — К.: Наукова думка, 2003. — 1104 с. — (Словники України).
15. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення = Русско-украинский словарь деловой речи. К.: Вища школа, 2008. — 487 с.